

Folkhälsomyndigheten

Calicivirussäsongen 2016-2017

Slutrapport

Publicerades 20 juni 2017

Sammanfattning

Säsongen startade i början av november och sträckte sig in i mitten av maj. Toppen med flest rapporterade fall inföll vecka 9 (20-26 februari). Totalt rapporterades 4 801 fall av calicivirus vilket är en ökning med ungefär 600 fall jämfört med förra säsongen. Högst incidens per 100 000 invånare rapporterades från Västerbottens län, tätt följt av Jönköping och Östergötland.

Vinterkräksjukesäsongen 2016-2017 har i stor utsträckning liknat de tre senaste säsongerna att döma av antalet inrapporterade fall. Andelen sökningar på ordet ”vinterkräksjuka” på 1177 Vårdguidens webbplats tyder dock på att spridningen i samhället antagligen varit något mer intensiv jämfört med föregående säsong.

Övervakning

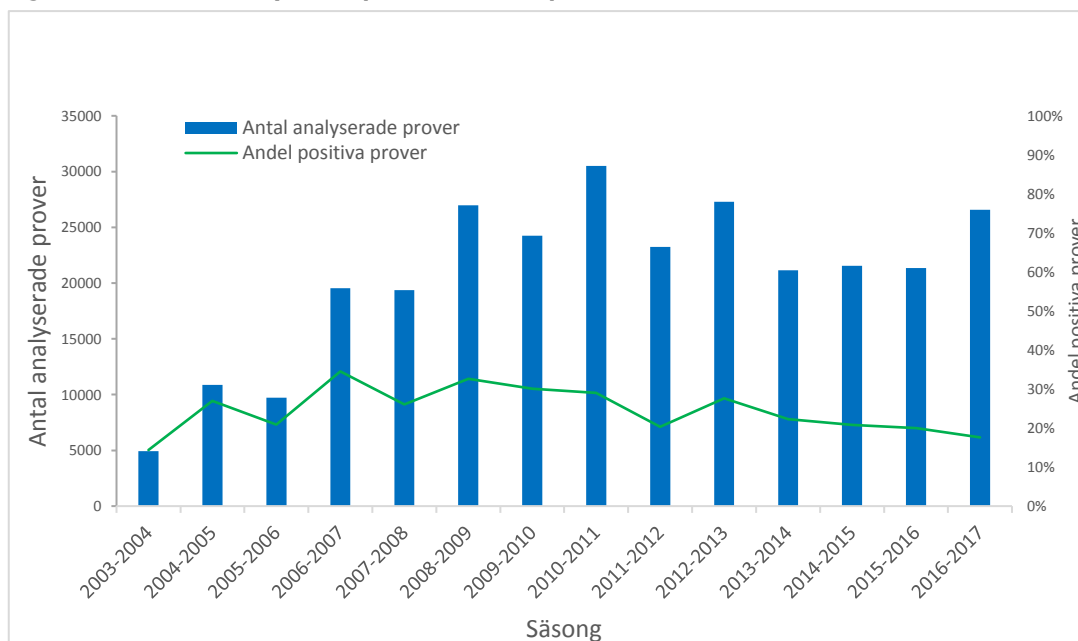
Folkhälsomyndighetens övervakning av vinterkräksjuka består av rapportering av antal analyserade prover och virusfynd från mikrobiologiska laboratorier i landet samt analys av sökningar på ordet ”vinterkräksjuka” på 1177 Vårdguidens webbplats.

Frivillig laboratorierapportering

Calicivirusinfektion (norovirus och sapovirus) är inte anmälningspliktig enligt smittskyddslagen, men sedan 2003 rapporterar flertalet av landets viruslaboratorier frivilligt antalet analyserade prover och andel positiva prover per vecka till Folkhälsomyndigheten. Inrapporterad data sammanställs och presenteras veckovis på Folkhälsomyndighetens webbplats under säsongen (vecka 40 till vecka 20). Eftersom personer smittade i samhället sällan provtas återspeglar övervakningen främst calicivirusinfektioner hos patienter inom vården. Majoriteten av de rapporterade virusfynden utgörs av norovirus. Samtliga landets län finns representerade bland de rapporterade laboratorerna.

Under säsongen 2016-2017 har 17,6 procent av de analyserade proverna visat sig vara positiva för calicivirus (norovirus eller sapovirus) (figur 1).

Figur 1. Totalt antal analyserade prover och andel positiva för calicivirus 2003-2017.

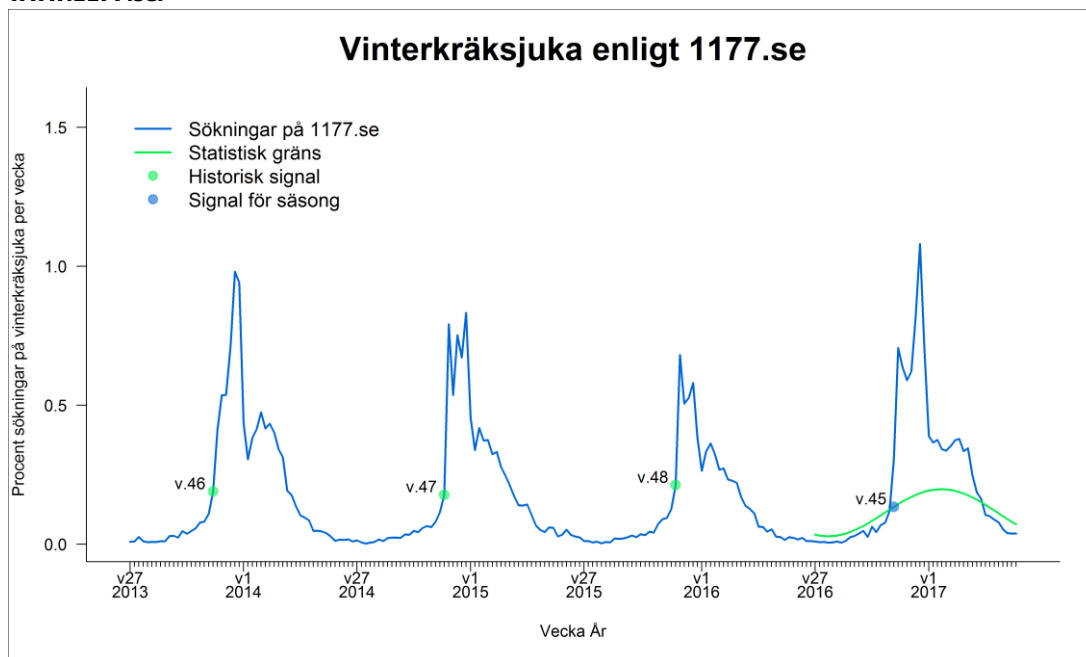

Webbsök

De samhällsrelaterade infektionerna, t.ex. på arbetsplatser, inom skola- och barnomsorg samt livsmedelsburen smitta utgör endast en bråkdel av de fall som rapporteras från laboratorierna. För att övervaka även dessa infektioner följer Folkhälsomyndigheten antalet sökningar på ordet ”vinterkräxsjuka” på 1177 Vårdguidens webbplats 1177.se. Den statistiska modellen bygger på hur sökmönstret sett ut tidigare säsonger. När antalet sökningar passerar en statistiskt uträknad gräns tyder det på att spridningen av vinterkräxsjuka har startat i samhället. Sökningarna ger en förvarning två till tre veckor innan antalet positiva laboratorieprover ökar. En tidig varning skickas ut till de vårdhygieniska enheterna som en hjälp för deras planering av förebyggande aktiviteter.

För säsongen 2016-2017 passerades den statistiskt uträknade baslinjen vecka 45 (7-13 november). Toppnoteringen (1,1 procent) för sökningarna låg på en något högre nivå än föregående säsonger (figur 2). Till skillnad från mönstret tidigare säsonger, ökade antalet positiva laboratorieprover redan ett par veckor innan gränsen för webbsök passerades.

Figur 2. Andelen sökningar per vecka på ordet ”vinterkräxsjuka” i förhållande till alla sökningar på www.1177.se.

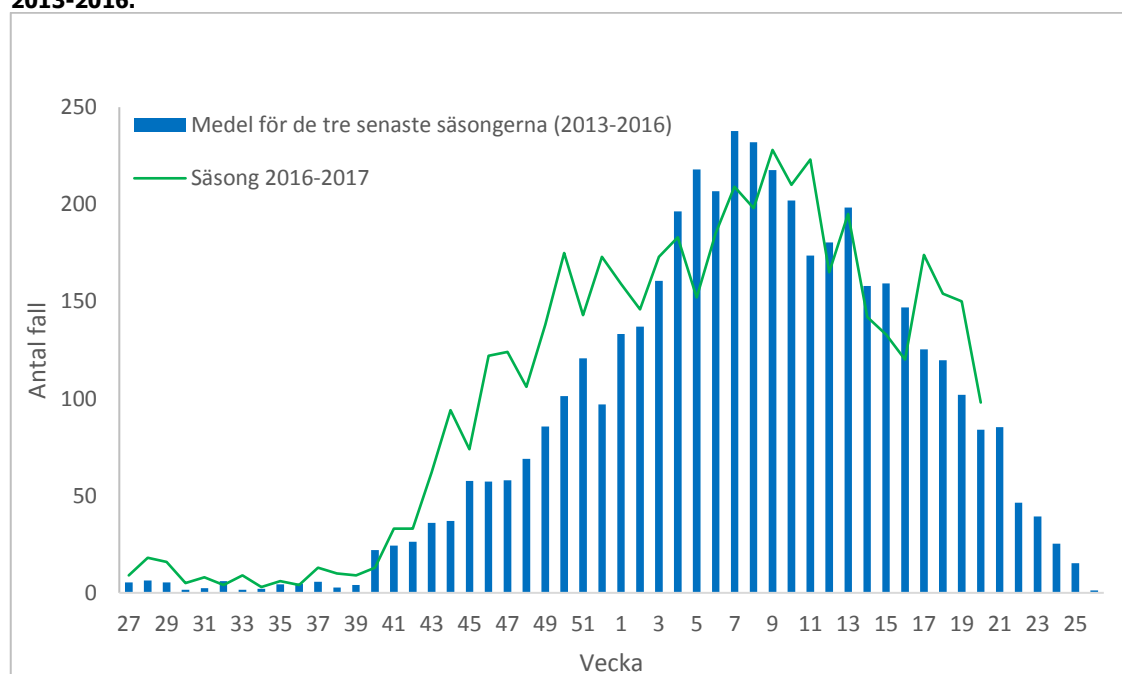
Tidigare säsongers startar är markerade med gröna punkter. Den statistiska gränsen visas endast för säsongen 2015-2016 (från vecka 27, 2015 och framåt) och starten för säsongen markeras med en blå punkt.

Utfall säsongen 2016-2017

Vinterkräksjukesymptom säsongen 2016-2017 kännetecknades av en förhållandevis tidig säsongstart (i början av november) som följdes av ett högt antal anmälda fall per vecka fram till årsskiftet varefter antalet fall fortsatte ligga på en låg/medel nivå. Säsongen sträckte sig in i maj (figur 3).

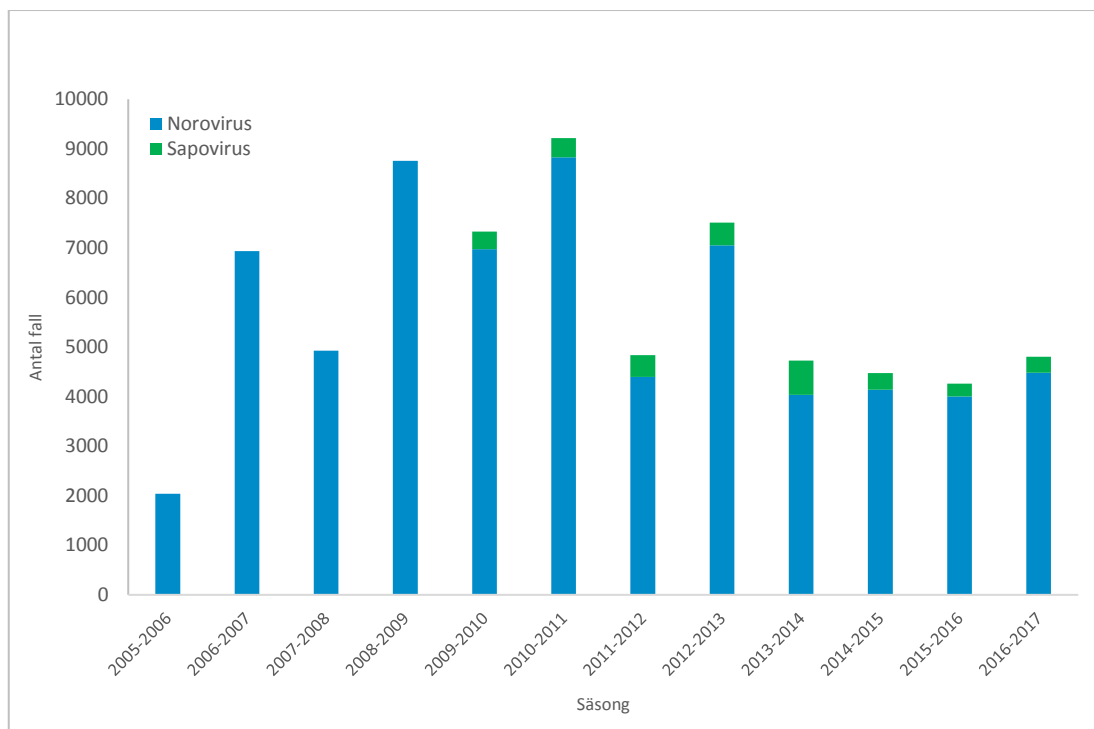
Under säsongen rapporterades totalt 4 801 fall av calicivirus (4 484 norovirus och 317 sapovirus) vilket är en ökning med ungefär 600 fall jämfört med säsongen innan (figur 4). Flest antal fall rapporterades under vecka 9 (20-26 februari).

Figur 3. Antal rapporterade fall av calicivirus per vecka, säsongen 2016-2017 samt medel för säsongerna 2013-2016.

Statistiken återspeglar främst calicivirusinfektioner hos patienter inom vården och beskriver inte hur spridningen sett ut i samhället under säsongen.

Figur 4. Rapporterade fall av calicivirusinfektion 2005-2017.

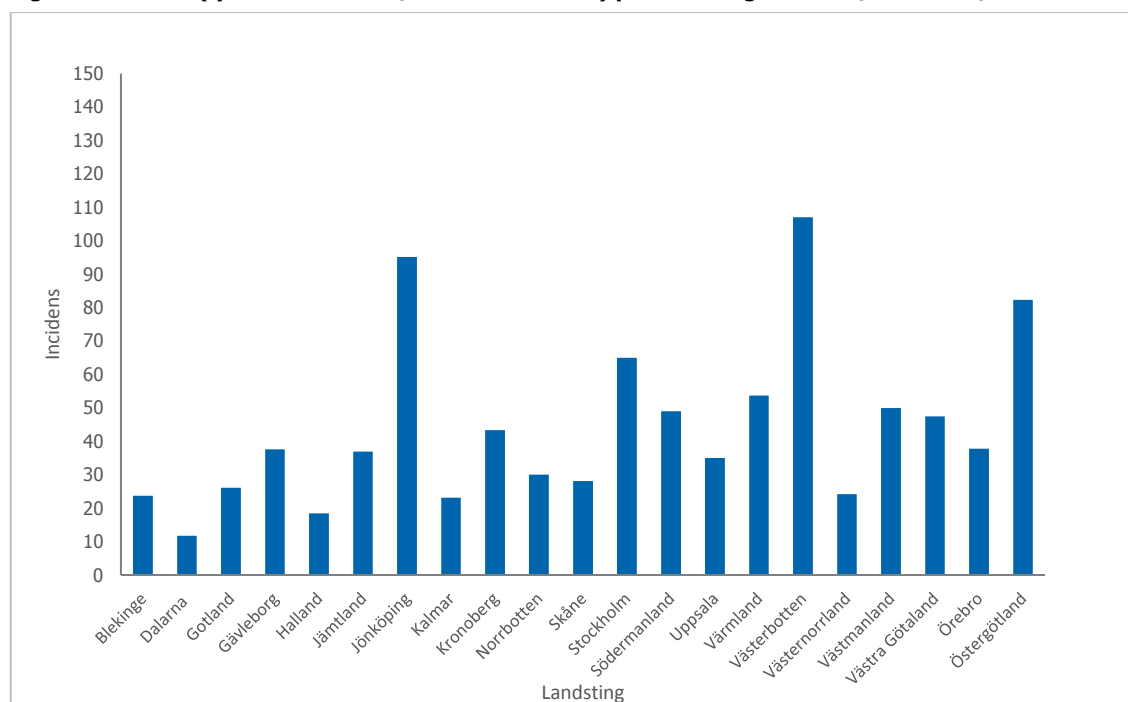

Om man ser till det totala antalet rapporterade fall anses även denna säsong ha varit av det mildare slaget, om än mer utdragen, och i stor utsträckning liknat de tre senaste säsongerna. Den högre andelen sökningar på ordet ”vinterkräksjuka” på 1177 Vårdguidens webbplats tyder dock på att spridningen i samhället varit något mer intensiv jämfört med föregående säsong. Antalet utbrott av calicivirus i samhället som Folkhälsomyndigheten fått kännedom om har dessutom varit fler än normalt. Utbrotten som inträffade framför allt under hösten 2016 rapporterades från skolor/förskolor, restauranger och arbetsplatser. Misstänkta smittvägar har varit både kontaminerade livsmedel och person till person-smitta. Flera av de utbrott som drabbat skolor/förskolor har varit så omfattande att man tvingats stänga ner verksamheten en kortare tid för att kunna sanera lokaler och få stopp på spridningen.

Geografisk spridning

Vilka regioner i landet som främst drabbas varierar mellan olika säsonger. Under säsongen 2016-2017 rapporterades högst incidens (fynd av calicivirus/100 000 invånare) från Västerbottens län (107) tätt följt av Jönköping (95) och Östergötland (82) (figur 5). Den rapporterade incidensen beror i hög grad på hur många prover som tas och att provtagningen varierar över landet.

Figur 5. Incidens (fynd av calicivirus/100 000 invånare) per landsting vecka 27/2016 – 20/2017.

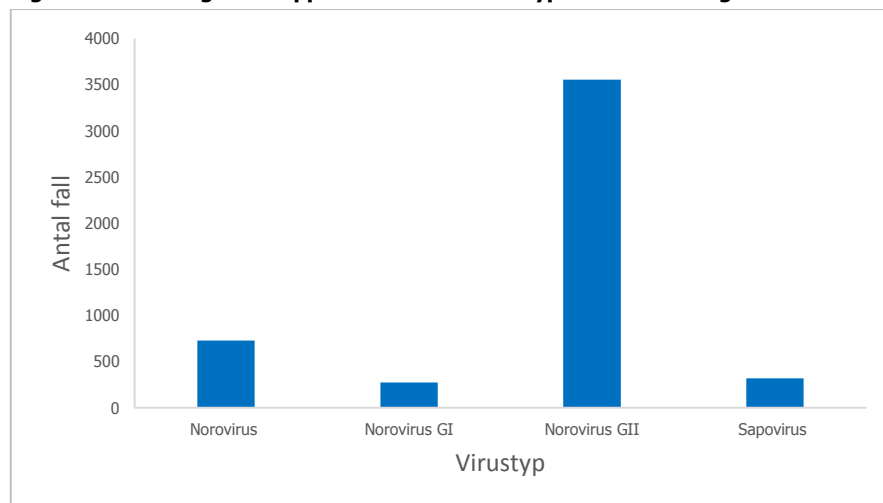

Laborationerapportering

Calicivirustyp

Av de 24 laboratorier som deltagit i rapporteringen diagnostiserar 11 stycken både noro- och sapovirus medan resterade laboratorier enbart diagnostiserar norovirus. Majoriteten av de rapporterade norovirus fallen hade genogrupp GII (figur 6). Infektioner orsakade av norovirus GII är den vanligaste typen inom vården.

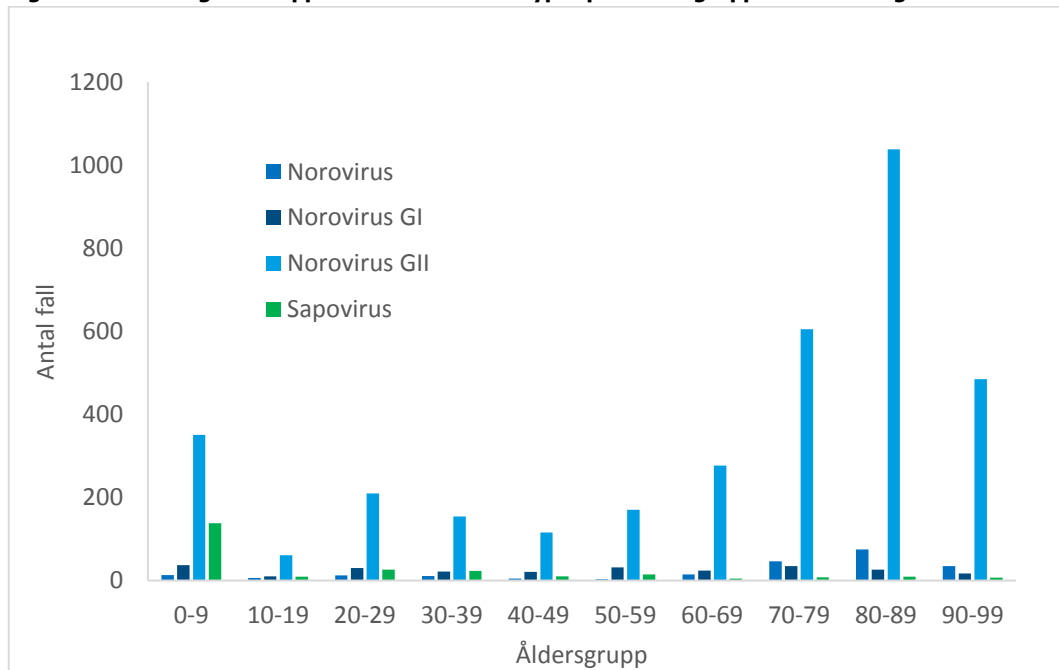
Figur 6. Fördelning av inrapporterade calicivirustyper under säsongen 2016-2017.

Åldersfördelning

Noro- och sapovirusinfektioner förekommer i alla åldrar (sapovirus är dock vanligare bland barn). Under säsongen rapporterades flest fall av sapovirus i åldersgruppen 0-9 år medan majoriteten av fallen med norovirus GII rapporterades från personer 65 år och äldre (figur 7).

Figur 7. Fördelning av inrapporterade calicivirustyper per åldersgrupp under säsongen 2016-2017.

Calicivirussäsongen i Europa

Den lägesrapport som Public Health England publicerat för säsongen 2016-2017 visar på samma säsongsmönster som här i Sverige. En mild/medel säsong som startade något tidigare än de tre senaste säsongerna. Enligt deras rapport har norovirus aktiviteten varit lägre denna säsong jämfört med den förra. Av de utbrott som beskrivs i rapporten orsakades 77 procent av GII.4-stammar, framför allt GII.4-Sydney 2012. Under säsongen detekterades 12 olika cirkulerande norovirusstammar.

Från andra länder i Europa (bland annat Tyskland och Frankrike) rapporteras det om en tuffare säsong 2016-2017 med många antal anmälda fall och utbrott. Man har i dessa länder isolerat och karakteriserat en ny variant av norovirus (GII.P16-GII.2) vilken tros ligga bakom ökningen av antalet fall.

Referenser

Norovirus and rotavirus: summary of surveillance 2017 (Public Health England)

Steep rise in norovirus cases and emergence of a new recombinant strain GII.P16-GII.2, Germany, winter 2016 (Eurosurveillance)

Emergence of new recombinant noroviruses GII.p16-GII.4 and GII.p16-GII.2, France, winter 2016 to 2017 (Eurosurveillance)